

za vlado že v pretečenih časih bilo posebno koristno bilo, ako bi se bila naša narodnost bolj varovala.

Med rodovi avstrijskimi, ki na omenjenem kosu države prebivajo, smo Slovenci najmanjši rod, vendar razdeljeni smo pod Ogersko, Štajarsko, Koroško, Krajsko, Istro, Trst, Gorico in Benetke; na eni strani so nas nemčevali, na drugi talijancili. Istra, Trst in Goriško je bilo nekdanje vse slovansko; z talijančevanjem pa smo prišli tako deleč, da iz Istre, Trsta in Goriškega gledajo nekteri z zaljubljenimi očmi čez nekdanje slovansko morje na glavarje laških prekucij, in da Lahi predrzni kričijo, da Istra, Trst, Gorica, kakor tudi Dalmacija so laške dežele, in da vsa zemlja do juliških planin se mora pritakniti kraljestvu laškemu. Take laške baharije sicer za nas nimajo nobene nevarnosti, vendar v tem, da so se izgovorile, leži veliko razžaljenje Slovanov in huda presoja nekdanje Slovencom neprijetne politike v primorju, ktero bi se bilo moralo ohraniti prosto vsega ptujega tako lahko sovražnega upljiva. Kakor se med Lahi kaže poželjenje ločiti se od Avstrije, tako se to utegne gojiti tudi drugod. Nemci v zveznih državah po tolikem hrupu za popravo zveze in njeno premembo iz zveze vladarjev v zvezo narodno menda tudi želijo neko laški podobno prekucijo. Ločene dežele se hočejo trdneje in vidniše zvezati; v tem pa Avstriji preti nevarnost za notranjo moč in zunanji upljiv do Nemčije.

Lahom kakor Nemcom se ni kratila narodnost, vendar prvi so se očitno hotli odtrgati od Avstrije; kaj mara, da tudi nekteri v Avstriji želijo, ne ravno odtrgati se, vendar pa v zvezo splošnji Avstriji škodljivo z zunanjo večino nemškega naroda stopiti. Kadar se kaj tacega primeri, takrat bi pač bili Slovenci na jugu, na straži jadranskega morja, in Čehi z Moravci na severji mogočni in dobri branitelji pravic splošnega cesarstva. In koliko ponemčenih Slovincov že trobi nemško zedinjenje! Za-se voljo naj tedaj vlada skrbi, naj se nam Slovanom takraj in unkraj Litve ohrani narodnost slovanska, in naj pomni, da smo Slovani že v nevarnih dobah Avstrijo rešili. Pravica! je geslo ustavne vlade, in mi Slovani jo zanesljivo pričakujemo tudi za-se — pravico vsem narodom eno!

Tako mislimo narodni Slovenci.

Kaj pa nam ponujajo oni „liberalci“?

„Osebnost“ — saj to želimo sami. „Prostost versko“ — to nas Slovincov ne dotika; vsi smo katoliški; katoliška vera nam je narodna; drugod naj si vero ravnajo, kakor hočejo, nam je verska prostost: nekrateni obstanek pri podedovani veri. „Ločenje šole od cerkve“ — s tem nas ne morejo vjeti. Mi Slovenci duhovnikom nismo samo za tolikoletno varstvo in brambo maternega jezika veliko hvale dolžni, temuč tudi vemo, da prvič se deca ne sme učiti samo znanosti, ampak tudi pobožnosti in značajnosti, kar je stalno mogoče samo na podlagi verski, in drugič, da ne bomo upljiva do šol jemali tistim, ki so v občini med najbolj omikanimi, in ga prepuščali manj omikanim ali celo narodnim nasprotnikom. Slovenski narod je resen in pobožen; ta teoretični liberalizem pa je skazal toliko nepravčnosti ravno proti naši veri, da se že zavoljo tega Slovenci od njega odtegujejo.

Kaj pa nam jemljejo ti „liberalci“? Njim narodnost ni del in člen svobode, ampak le pritiklina zadnje vrste, več za zdražbo in sejanje razprtij. Da bi se pa narodnost, ki je nepopačenemu srcu tako mila, prav nič ne smela čislati, ampak pozabiti, ne moremo slišati brez ranjenega srca. Ti, ki narodnosti naše ne spoznajo, vsaj svojo spoznajo, ako so kterelega naroda. Ako pa tudi lastnega narodnega čutja nimajo, kako bi naše mogli spoznavati! Ako smo bratje kot ljudje, smo bratje tudi kot narodi. Nosijo sicer ti nasprotni nam liberalci enakopravnost na jeziku, ne pa v srcu, in v napadih na nas besedujejo v edini, veliki, močni Avstriji; toda v nemar puščajo resnico, da Avstrija mora biti edina samo na podlagi edine nekratjene

pravice vseh, velika po izpeljavi od večne previdnosti postavljenih namenov in močna v blagostanji in slogi vseh narodov v ravnomerni delitvi tež in dobrot in vseh složnem trudu za edino, vseobsežno, srečno bodočnost. Sloga med narodi! — bodi naše geslo. Kdor pa z nevednostjo ali brezznačajnostjo ljubezen med narodi razdira, kdor s tem kviri državne namene in ustavlja skuša srečno bodočnost, ta nima človeškega čutja in vreden je zaničevanja.

Značajnost in državljanska čednost, ne samo pobožnost in gospodarska poštenost mora se vcepiti vsem državljanom; ljubezen do domovine, do vse obsežne države mora preseči vsako drugo ljubezen! Vse sebične želje morajo ostati za trudom: zadostiti državljskim dolžnostim. Narodi pa, ako se bodo kje smeli prehitovati, naj se prekosujejo edino samo v zvestobi do cesarja, v ljubezni do domovine, ktera nas živi in krije, do države, ktera nas vse z enako ljubeznijo obsega. Srca, srca! — živobitje domovinske ljubezni nas trdneje veže, kakor mrzli nagibi in preračunjene dobrote; in kaj više srca unema, kaj bolj vžiga junaški pogum, kakor — zavest narodna? Kdor je ni do tega prinesel, je nečimern kozmopolit, ki ga plača le — cekin!

Na goro! *)

Na goro, na goro
Le hiti srce,
Tam gor se za tuge
In solze ne vé.

Le tamkaj na gori
Je vetrček zdrav,
Le gori na gori
Se bodeš krepčal.

Le gori boš čutil
Šumljanje drevés,
Tam gori boš bliže —
Oj! bliže nebès!

Tam gori zasledil
Boš cvetke lepé,
Za kterih žlahnoto
Dolina ne vé.

Le gori boš petje
Modrice poslušal,
Veselje boš rajsko
Le tamkaj okušal.

Zatorej na goro
Le hiti srcé!
Za vse te čutila
Dolina ne vé.

Franciška K.

Originali iz domačega življenja.

Spisal Valentin Zarnik.

III.

Čudni možje.

(Dalje.)

Konec pretečenega julija, pripoveduje na pol dohtar gospod Lim, pravi France: Veste kaj, ljubi moji, jez ob vélikih vakancah nikdar v svojem življenju domá za pečjo ne čepim, temuč zmiraj na to ali na to plat udarim, da se enmalo po širokem svetu ogledam. Povsod sem že bil, na Gorenskem in Dolenskem, na „A-roškem“ in tudi na zgornjem z obilnimi krofi obdarovanem Štajarskem, tudi med brate Hrvate sem že šel pogledat, le zgornje Avstrije in Solnograda še nisem vidil; tjè me letos fantazija vleče, tù je sredotočje mojih naklepov za letošnjo dvamesečno vojsko. Zavrtil se je od veselja na peti in začel po znanem Götheovem: „Kennst du das Land“ itd.

Poznaš ti le deželo,
Kjer stojé samostani nepopačeni?
Kjer so čebri namest z repo kisle
S cekini do vrha ti natlačeni?

Vse bi bilo dobro, mu zavrnem jez, nadaljuje Lim, samo do kdaj bomo še le popotne liste iz Kranjskega dobili, če se zdaj le za-nje oglasimo, ker brez tega nas precej drugi dan zaprejo; saj veste, kako gré to natanko. Godilo se je to v najlepšem cvetju Bachove sisteme.

To je pa moja skrb — se prekanjeno Môdròs nasmehljá — za popoten list naj vzame vsak eno krtačo in

*) S to pesmico se je oglasila sopet druga domorodkinja, — vesel dokaz, da se novo življenje zbuja v logih domačih.